

TALOUSARVIOALOITE 84/2010 vp

Määrärahan osoittaminen Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin

Eduskunnalle

Itämeren suojeleminen on yksi hallituksen ympäristöpoliittisista painopisteistä. Ympäristönsuojeluun kuuluu tärkeänä osana meriekosysteemien suojeleminen ja säilyttäminen luonnonsuojelulain mukaisin keinoin eli luonnonsuojelualueita perustamalla.

Tätä varten hallitus on antanut eduskunnan käsiteltäväksi esityksen laiksi Selkämeren kansallispuistosta. Kansallispuiston perustamisella on tarkoitus suojella pohjois-eteläsuunnassa noin 160 kilometrin pituinen Selkämeren aavan meren alue ja siihen liittyviä saaristoja sekä eräitä rannikon alueita.

Lakiesityksessä esitetyt kansallispuiston rajat ovat kuitenkin ongelmallisia. Hallituksen esityksen mukaan Selkämeren kansallispuistoon kuuluisi noin 91 200 hehtaaria valtion omistamia alueita, jotka sijaitsevat Kustavin, Uudenkaupungin, Pyhärannan, Rauman, Eurajoen, Luvian, Porin ja Merikarvian kunnissa. Erityisesti Vakka-Suomen rannikon ja merialueen osalta kansallispuiston avulla saavutettavat hyödyt ovat kuitenkin mitättömät ja puolestaan sen alueen elinkeinotoiminnalle aiheuttamat haitat sängen mittavat. Alueen kunnat ja maakuntaliitto ovat yksimielisesti vastustaneet Vakka-Suomen merialueen liittämistä Selkämeren kansallispuistoon, mistä voi päätellä lain valmistelun edenneen kansanvallan ajatuksen ja toimintaperiaatteiden vastaisesti. On kaikki perusteet jättää Vakka-Suomen alue pois lakiesityksestä ja rajata kansallispuiston eteläraja Rihntniemi—Santakari-linjalle.

Vakka-Suomen alue on tärkeimpiä ruokakalantuotantoalueita Suomessa. Kalankasvatus on

tärkeä välitön ja välillinen työllistäjä alueella. Elinkeinokalatalouden rakenneohjelman 2007—2013 suurin ja keskeisin ammattikalastusta koskeva haaste on rannikkokalastuksen toimintaedellytysten turvaaminen. Maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa on valmisteltu ammattikalastuksen kehittämissuunnitelmaa, ja valtioneuvoston päätöksellä 18.6.2009 hyväksymään vesiviljelyn kehittämissuunnitelmaa ollaan parhaallaan toimeenpanemassa. Lakiesityksessä näitä aiemmin tehtyjä periaatepäätöksiä ei ole riittävästi huomioitu.

Pääosin kalanviljelylaitokset sijaitsevat rannikkovyöhykkeellä tai sen reuna-alueilla. Aluetta on pitkäjänteisesti kehitetty kalatalouden erityisalueeksi, mikä ollaan huomioimassa myös maakuntakaavassa kalatalouden kehittämissuunnitelma -merkinnällä. Vesiviljelylaitosten sijainnin ohjaamista ollaan parhaallaan toteuttamassa toimialan eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Vakka-Suomenkin alueella toimeenpanoa ollaan jo suunnittelemassa. Näin ollen nyt tehty ehdotus Selkämeren kansallispuiston perustamisesta on jyrkässä ristiriidassa jo aiemmin tehtyjen päätösten kanssa. Suunnittelutyö on jo varsin pitkällä ja perustuu jo tehtyihin päätöksiin ja eri osapuolten väliseen yhteistyöhön. Nyt kansallispuiston perustamisen myötä saataisiin pakotettuna alueet, joita kalanviljelyyn voidaan käyttää. Asiat on tehty väärässä järjestyksessä, ja tämä toimintatapa ei ole nykyaikaisen hallintomenettelyn mukaista.

Myöskään ekologiset ja maantieteelliset seikat eivät puolla kansallispuiston ulottamista Vakka-Suomeen. Tutkijoiden mukaan Vakka-Suomen saaristo kuuluu luonnonmaantieteellisesti Saaristomereen, joka on ekologisesti aivan erilainen kuin Selkämeri Satakunnan edustalla. Perusteettomia ovat myös väitteet muun muassa merenalaisten ekosysteemien säilymisestä tai ilmastomuutoksen tutkimusmahdollisuuksista.

Selkämeren kansallispuiston perustamishanke lähti alun perin Satakunnasta, jossa hanke on hyväksytty kunta- ja maakuntatasolla jo kauan sitten ja hanke on linjattu Satakuntaliiton maakuntaohjelmassa aikoinaan kärkihankkeeksi. Sen sijaan Varsinais-Suomen liitto ja alueen kunnat vastustavat puiston perustamista Vakka-Suomen alueelle.

Baltic Agenda 21 -ohjelmalla ja siitä seuranneella Suomen Itämeren suojeluohjelmalla pyritään jo nykyisellään parantamaan Itämeren tilaa ja tehostamaan erilaisten kansallisten toimintaohjelmien toimeenpanoa. Kaikkien näiden sitoumusten toimeenpanoon tarvitaan huomattavasti resursseja, ja näistä resursseista tuntuu olevan pulaa.

Lain valmistelussa ei ole otettu huomioon Vakka-Suomen maakuntakaavaehdotukseen sisältyvää tuulivoiman selvitysalueita. Alue on tällä hetkellä selvittävänä, mikä johtuu puolustusvoimien vielä toistaiseksi aktiivisesta toiminnasta alueella. Lakiesityksen valmistelussa ei ole otettu myöskään huomioon sitä, että puolustusvoimien ammunta-alue on ehdotetun Selkämeren kansallispuiston alueella. Puolustusministeriössä ei oltu vielä kesäkuussa tietoisia tästä hallituksen esityksestä.

Euroopan meripolitiikan tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestymistapa merien käyttöön. Tavoitteena on sovittaa yhteen alueen erilaiset käyttötarpeet ja turvata siten sekä taloudellinen kasvu että luonnonsuojelun edellytykset. Merialueiden käytön suunnittelu (Marine Spatial Planning) on uutta, ja valtakunnallisellakaan tasolla alueidenkäytön suunnittelua merialueille ei ole tehty. Saaristo- ja merialueiden suojelutarpeiden, elinkeinotoiminnan ja muiden käyttömuotojen intressien yhteensovittaminen edellyttää laa-

japohjaisempaa alueellista tarkastelua. Kansallispuiston perustaminen viranomaistoimin ottamatta huomioon alueen kuntien ja asukkaiden tahtoa ei ole meri- ja saaristoalueiden suojelun ja käytön kannalta välttämättä kokonaisedun mukaista.

Hallituksen esityksessä todetaan selkeästi, kuinka kansallispuiston perustamisesta aiheutuu sen hoitoon ja käyttöön liittyen valtiolle lisäkustannuksia. Puiston hallinnasta ja hoidosta vastaava Metsähallitus on arvioinut, että Selkämeren kansallispuiston käytöstä aiheutuvat kustannukset ovat noin 185 000 euroa vuodessa. Lisäksi kansallispuiston toiminnan käynnistäminen edellyttäisi vuosittaista 150 000 euron lisäystä määrärahoihin ensimmäisten viiden vuoden aikana. Puiston kiinteistönmuodostamis- ja merkitsemiskustannuksiksi on arvioitu noin 200 000 euroa. Näin laajoilta lisäkustannuksilta vältyttäisiin, mikäli kansallispuiston alueesta rajattaisiin pois siihen maantieteellisesti kuulumattomat Vakka-Suomen Saaristomerialueet.

Vähä resursseja ei tule sitoa uuteen kansallispuistohankkeeseen, josta ei tulla saavuttamaan mitään hyötyä. Ja samalla jo perustetut kansallispuistot ja toiminnot ajetaan yhä heikompaan tilaan, kun tekemistä levitetään liian laajalle. Selkämeren kansallispuistoon ehdotetut maa- ja vesialueet Vakka-Suomesta kuuluvat jo nyt Natura 2000 -verkostoon ja kansallisiin luonnonsuojeluohjelmiin. Nykyinen suojelun taso alueella on riittävä, eikä mitään lisähyötyä kansallispuiston perustamisesta tulla saamaan. Luontoarvot voidaan säilyttää varsin hyvin ilman kansallispuistoa. Kansallispuiston perustaminen on vanhanlainen tapa suojella luontoa. Yksikään Suomen merialueelle perustettu kansallispuisto ei ole parantanut Itämeren tilaa. Natura- ja muilla erityisillä suojelutoimilla on saatu aikaan parempia tuloksia.

Alueen kunnat, maakuntahallitus sekä ELY-keskus ovat toistuvasti ilmaisseet huolensa siitä, miten ympäristöministeriö ja muut viranomaistahot pyrkivät väkisin ja mitään palautetta kuulematta ajamaan läpi Selkämeren kansallispuistohankkeen. Hallituksen ohjelmassa korostetaan demokratian vaalimista ja kansalaismielipiteen

huomioon ottamista päätöksenteossa. Koko valmisteluprosessin ajan seudulta tulevia viestejä on vähätelty siihen pisteeseen asti, missä luottamus demokratiaan on Vakka-Suomen alueella menetetty. Saaristomeren kansallispuistohankkeen yhteydessä harjoitettu ylhäältä saneltu suojelupoliitiikka ei johda toivottuihin tuloksiin ja tulee kulluttamaan turhaan voimavaroja ja aiheuttamaan paikallisesti suuria vaikeuksia. Paikallisten toimijoiden ja asukkaiden paikallisista lähtökohdista tapahtuvalla oman alueensa kehittämisellä luonto- ja ympäristöarvot voidaan ottaa paljon paremmin huomioon ja saada aikaan huomattavasti parempia ja kestävämpiä tuloksia.

Sinisimpukan luontokeskus on vuonna 1993 perustettu Kemiönsaarella, Kasnäsissa sijaitseva Saaristomeren kansallispuiston opastuskeskus. Luontokeskuksen toiminnasta vastaa Metsähallitus. Vuonna 2009 Sinisimpukassa vieraili noin 17 000 kävijää. Sinisimpukka on myös Saaristomeren kansallispuiston toinen huoltotukikohta. Toinen tukikohta on Saaristokeskus Korpoström.

Sinisimpukan luontokeskuksessa vierailee paljon ulkolaisia ja lapsiryhmiä. Luontokeskuksessa on vaihtuvia saaristoon liittyviä näyttelyitä sekä erilaisia tapahtumia. Sinisimpukan luontokeskuksen näyttelyissä esitellään monipuolisesti saaristoluontoa. Luontokeskuksen pihalla kiertää 700 metrin pituinen geologinen luontopolku. Se esittelee Suomen geologista historiaa 2 300 miljoonan vuoden takaa nykypäivään.

Salossa, Teijon retkeilyalueen metsät ovat vanhoja Teijon kartanon metsiä. Paikoin on yhä nähtävissä ruukkiajan jälkiä kuten hiilimiilunpohjia. Kolmen entisen ruukin perintönä alueella

on runsaasti vanhoja taloja, rakenteita sekä muuta menneistä vuosisadoista kertovaa niin Teijon kylässä kuin Kirjakalassakin. Retkeilyalueilla harjoitetaan myös metsätaloutta ottaen kuitenkin huomioon luonnon virkistyskäytön tarpeet. Retkeilyalue tarjoaa monipuoliset harrastusmahdollisuudet vaeltamiseen, telttailuun, kalastukseen.

Teijon luontotalossa voi tutustua retkeilyaiheeseen näyttelyyn ja saada tietoa Teijon retkeilyalueesta. Opaspalveluita on saatavilla luontotalon palveluina. Matildanjärven Luontotalon näyttelyssä esitellään retkeilijän tarvitsemia perustietoja, -taitoja ja asenteita. Teijon retkeilyalueella kävi vuonna 2009 runsaat 26 000 kävijää.

Metsähallituksen luontopalveluita ollaan leikkaamassa viidellä miljoonalla eurolla. Tämä saattaisi merkitä Lounais-Suomessa useiden Metsähallituksen palveluiden alasajoa. Tutkimusten mukaan kansallispuistoihin liittyvät palvelut tukevat myös muuta alueen taloutta ja luovat liitännäiselinkeinoja. Nykytilanteessa uusia kansallispuistoja ei tule perustaa, koska nykyisiäkään puistoihin liittyviä palveluita ei kyetä ylläpitämään ja Metsähallitus joutuu karsimaan henkilöstöään luontopalveluista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2011 talousarvioon momentille 35.10.52 lisäyksenä 100 000 euroa Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin ja vähentää momentilta 35.10.63 100 000 euroa Selkämeren kansallispuiston perustamiseen ehdotetuista varoista.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2010

Pertti Hemmilä /kok